

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมา

คนมีความสำคัญที่สุดต่อการพัฒนาประเทศ ดังนั้นทุกประเทศจึงให้ความสำคัญกับการพัฒนาคนซึ่งเป็นทรัพยากรที่สำคัญที่สุด ประเทศไทยเริ่มใช้คนเป็นศูนย์กลางของการพัฒนา มาตั้งแต่ปี พ.ศ. 2540 โดยเริ่มจากแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 8 (พ.ศ. 2540 - 2544) จนถึงปัจจุบันซึ่งอยู่ในระยะการพัฒนามาตามแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12 (พ.ศ. 2560 - 2564) ก็ยังคงใช้คนเป็นศูนย์กลางของการพัฒนา และสร้างสมดุลในการพัฒนาในทุกมิติ โดยใช้การศึกษาเป็นเครื่องมือในการพัฒนาคนให้เป็นมนุษย์ที่มีคุณภาพ มีความสามารถเต็มศักยภาพ มีการพัฒนาที่สมดุลทั้งสติปัญญา จิตใจ ร่างกาย และสังคม เพื่อเสริมสร้างการพัฒนาและการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจและสังคมของประเทศ การศึกษาเป็นกระบวนการถ่ายทอดและเรียนรู้ในการที่จะสร้างสรรค์และพัฒนาคนทั้งในแง่ความรู้ ความคิด ตลอดจนคุณธรรมและจริยธรรมเพื่อให้สามารถดำรงชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข สามารถสนองตอบทิศทางในการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมของประเทศชาติ (แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12 พ.ศ. 2560 - 2564. 2559 : 4) ดังนั้นการจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาคนจึงต้องมีคุณภาพสูง

การจัดการศึกษาตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ยึดหลักว่าผู้เรียนทุกคนมีความสามารถในการเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้ และถือว่าผู้เรียนมีความสำคัญที่สุด กระบวนการจัดการศึกษาต้องส่งเสริมให้ผู้เรียนสามารถพัฒนาตามธรรมชาติและเต็มตามศักยภาพ กระบวนการเรียนรู้ให้สถานศึกษาและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ดำเนินการจัดเนื้อหาสาระและกิจกรรมให้สอดคล้องกับความสนใจและความถนัดของผู้เรียน โดยคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล ฝึกทักษะ กระบวนการคิด การจัดการ การเผชิญสถานการณ์ และการประยุกต์ความรู้มาใช้เพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหา จัดกิจกรรมให้ผู้เรียนได้เรียนรู้จากประสบการณ์จริง ฝึกปฏิบัติให้ทำได้ คิดเป็น ทำเป็น รักการอ่านและเกิดการใฝ่รู้อย่างต่อเนื่อง จัดการเรียนการสอนโดยผสมผสานสาระความรู้ด้านต่าง ๆ ได้อย่างสัดส่วนสมดุลกัน รวมทั้งปลูกฝังคุณธรรม ค่านิยมที่ดีงามและคุณลักษณะอันพึงประสงค์ไว้ในทุกวิชา ส่งเสริมสนับสนุนให้ผู้สอนสามารถจัดบรรยากาศ สภาพแวดล้อม สื่อการเรียน และอำนวยความสะดวกเพื่อให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ และมีความรอบรู้ รวมทั้งสามารถใช้การวิจัยเป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการเรียนรู้ (พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542. 2542 : 7 - 8)

ประสิทธิผลในการบริหารสถานศึกษา ย่อมขึ้นอยู่กับผู้บริหารเป็นสำคัญภายใต้ข้อจำกัดของการบริหารโรงเรียน เป็นแนวทางหนึ่งที่จะช่วยให้การปฏิบัติงานของผู้บริหารบรรลุผลตามเป้าหมายหรือวัตถุประสงค์ที่กำหนด คือ การพัฒนาผู้บริหารโรงเรียน ทั้งนี้เนื่องจากผู้บริหารโรงเรียนมีฐานะเป็นนักบริหาร มีหน้าที่ทำให้โรงเรียนบรรลุวัตถุประสงค์ เป็นผู้ที่มีหน้าที่ที่จะต้องส่งเสริมให้เกิดเป็นระบบความร่วมมือในการปฏิบัติงาน เพราะไม่เพียงแต่ต้องเผชิญกับความยุ่งยากจากบุคคลภายในสถานศึกษาเท่านั้น แต่ยังต้องเผชิญกับบุคคลภายนอกสถานศึกษา ด้วยบทบาทหน้าที่ของผู้บริหารสถานศึกษาเป็นปัจจัยสำคัญในการรวมกลุ่ม และจูงใจคนเพื่อก่อให้เกิดผลต่อการเปลี่ยนแปลงในการปฏิบัติงานและเสริมสร้างความก้าวหน้าของสถานศึกษาให้มีประสิทธิภาพตามนโยบายที่กำหนดไว้ และเพื่อให้เกิดความก้าวหน้าด้านงานวิชาการ โดยให้สามารถดำเนินการไปได้อย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งจะนำไปสู่เป้าหมายของความสำเร็จในองค์กร ในการบริหารงานให้มีประสิทธิภาพนั้น ผู้บริหารควรให้ความสำคัญกับการบริหารคน ทั้งทางด้านบุคคล สังคม เศรษฐกิจ และสิ่งแวดล้อม โดยเฉพาะอย่างยิ่งการสร้างระบบการบริหารภายในสถานศึกษาที่ดีให้เกิดประสิทธิผลของงานและเกิดแรงจูงใจในการทำงานมากที่สุด เนื่องจากบุคลากรในสถานศึกษามีความแตกต่างกัน ในด้านความคิด เจตคติ อุปนิสัย และคุณลักษณะส่วนตัว ผู้บริหารจึงควรสร้างความสัมพันธ์กับบุคลากร ให้เกิดความร่วมมือร่วมใจในการทำงาน โดยมีความเป็นผู้นำของผู้บริหารเป็นเครื่องเกื้อกูลอยู่เบื้องหลัง จะช่วยส่งเสริมในด้านการบริหารสถานศึกษา และการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน รวมถึงการทำงานของครูผู้สอนซึ่งจะช่วยให้ประสบผลสำเร็จได้ตามแนวนโยบายของโรงเรียน (ภรณ์ มหามนต์. 2554 : 13)

สถานศึกษาเป็นหน่วยงานที่มีหน้าที่ในการจัดการศึกษาให้แก่นักเรียนอย่างมีประสิทธิภาพสามารถผลิตคนออกสู่สังคม สามารถนำความรู้ที่ตนเองได้รับไปช่วยเหลือตนเองในการดำรงชีวิตได้อย่างเหมาะสมและสร้างความเจริญให้แก่ประเทศชาติ ดังนั้นความสำเร็จหรือความล้มเหลวของประเทศจึงขึ้นอยู่กับสถานศึกษาเป็นสำคัญ ประสิทธิภาพเป็นตัวบ่งชี้ความสำเร็จของสถานศึกษา ซึ่งสถานศึกษาจะอยู่รอดและมั่นคงได้ขึ้นอยู่กับประสิทธิผลสถานศึกษา ประสิทธิภาพเป็นเครื่องมือในการตัดสินใจว่าการบริหารงานของสถานศึกษา สามารถดำเนินงานจนบรรลุเป้าหมายหรือวัตถุประสงค์ที่วางไว้มากน้อยเพียงใด เป็นการประเมินผลการดำเนินงานตามแผนงานที่กำหนดและวัดความสำเร็จกับวัตถุประสงค์ (ภรณ์ อนันต์นวิ. 2553 : 203) ทั้งนี้สถานศึกษาที่มีประสิทธิผลสามารถวัดได้จากการบรรลุเป้าหมายหรือวัตถุประสงค์ในการจัดการศึกษา โดยพิจารณาจากความสามารถในการพัฒนานักเรียนให้มีทัศนคติทางบวก ความสามารถในการปรับตัวให้เข้ากับสภาพแวดล้อม รวมถึงความสามารถในการแก้ปัญหาภายในสถานศึกษา จนทำให้เกิดความพึงพอใจในการทำงานของบุคลากร ประสิทธิภาพของสถานศึกษาเป็นสิ่งที่สำคัญสำหรับ

ผู้บริหารสถานศึกษาที่ต้องทำให้เกิดขึ้นในสถานศึกษา โดยผู้บริหารสถานศึกษาต้องมีความสามารถในการปรับปรุง เปลี่ยนแปลงและพัฒนาเพื่อให้เกิดการปฏิบัติงานได้อย่างเหมาะสมกับสถานการณ์ และสิ่งแวดล้อม จะก่อให้เกิดผลสำเร็จในการทำงานและเกิดประโยชน์สูงสุด ซึ่งเป็นการมองประสิทธิผลในภาพรวมทั้งหมด (วิเชียร วงศ์คำจันทร์. 2553 : 31)

ภาวะผู้นำของผู้บริหารเป็นสิ่งสำคัญมากในการบริหารงาน ซึ่งในปัจจุบันการบริหารองค์การ ไม่ว่าจะเป็นภาครัฐหรือเอกชนต่างเล็งเห็นความสำคัญ และความจำเป็นที่จะต้องทำการพัฒนาหรือปรับปรุงวิธีการดำเนินงานให้มีประสิทธิภาพ และประสิทธิผลสูงสุด เพื่อจะได้เพิ่มขีดความสามารถในการบริหารงานแก่องค์การให้มากขึ้น เพราะนอกจากจะเป็นผลดีต่อองค์การนั้นโดยตรงแล้ว ยังทำให้องค์การสามารถปรับตัวรองรับกระแสการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นอย่างรวดเร็วในโลกยุคโลกาภิวัตน์ได้อย่างเหมาะสม ผู้นำที่จะประสบความสำเร็จแห่งอนาคตต้องเป็นบุคคลที่น่าเชื่อถือ มีความสามารถในการบริหารองค์การ และระบบการบริหารภายในองค์การจะต้องมีประสิทธิภาพ ด้วยการสร้างองค์การที่มีความสามารถ ภาวะผู้นำเป็นกระบวนการอิทธิพลทางสังคมที่บุคคลหนึ่งตั้งใจใช้อิทธิพลต่อผู้อื่นให้ปฏิบัติกิจกรรมต่าง ๆ ตามที่กำหนด รวมทั้งการสร้างสัมพันธระหว่างบุคคลขององค์การ ดังนั้นภาวะผู้นำจึงเป็นกระบวนการอิทธิพลที่ช่วยให้กลุ่มบุคคลสามารถบรรลุเป้าหมายที่กำหนด (ชัยเสถฐ์ พรหมศรี. 2557 : 5)

โรงเรียนมัธยมศึกษา มีหน้าที่จัดการศึกษาในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยจัดการศึกษาในระดับมัธยมศึกษาตอนต้น (ม.1 ถึง ม.3) ซึ่งเป็นการศึกษาภาคบังคับ และระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย (ม.4 ถึง ม.6) ซึ่งเป็นการศึกษาก่อนระดับอุดมศึกษา ทั้งการศึกษาในระดับมัธยมศึกษาตอนต้นและระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย เป็นระดับการศึกษาที่ผู้เรียนต้องตัดสินใจเลือกเส้นทางชีวิตสำหรับอนาคตของตนเอง โดยผู้เรียนที่จบการศึกษาในระดับมัธยมศึกษาตอนต้นจะมีทางเลือกสองทาง คือ ออกไปประกอบอาชีพ โดยเข้ารับการฝึกอาชีพระยะสั้นจากศูนย์ฝึกอาชีพที่สนใจต่าง ๆ หรือศึกษาต่อในระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย ซึ่งมีสองสายให้เลือก คือ ศึกษาต่อในระดับมัธยมศึกษาตอนปลายสายอาชีพ ในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษาทั้งของรัฐและเอกชน หรือศึกษาต่อในระดับมัธยมศึกษาตอนปลายสายสามัญในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานทั้งของรัฐและเอกชน ส่วนผู้เรียนที่จบการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนปลายก็จะมีทางเลือกสองทาง คือ ออกไปประกอบอาชีพที่สนใจต่าง ๆ หรือศึกษาต่อในระดับระดับอุดมศึกษา ดังนั้นการจัดการศึกษาในระดับมัธยมศึกษาทั้งตอนต้นและตอนปลาย จึงมีความสำคัญที่ส่งผลต่อคุณภาพของผู้เรียนและคุณภาพของพลเมือง ซึ่งขึ้นอยู่กับประสิทธิผลของโรงเรียนมัธยมศึกษา

จากความสำคัญของภาวะผู้นำของผู้บริหาร โรงเรียนที่ช่วยผู้บริหารในการสร้างความร่วมมือร่วมใจในการปฏิบัติงานร่วมกันของบุคลากรของโรงเรียน ให้บรรลุเป้าหมายอย่างมีประสิทธิภาพ

และประสิทธิผล รวมทั้งความสำคัญของโรงเรียนมัธยมศึกษาที่กล่าวมาแล้วข้างต้น ผู้วิจัยจึงศึกษา ภาวะผู้นำของผู้บริหารที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของ โรงเรียนมัธยมศึกษา เพื่อนำผลการวิจัยครั้งนี้ มาใช้เป็นข้อมูลในการกำหนดแนวทางในการพัฒนาการจัดการศึกษาและประสิทธิผลของโรงเรียน ให้สูงขึ้น

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ดังต่อไปนี้

1. เพื่อศึกษาภาวะผู้นำของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษา
2. เพื่อศึกษาประสิทธิผลของ โรงเรียนมัธยมศึกษา
3. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำของผู้บริหารกับประสิทธิผลของ โรงเรียนมัธยมศึกษา
4. เพื่อสร้างสมการพยากรณ์ภาวะผู้นำของผู้บริหาร โรงเรียนที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของโรงเรียนมัธยมศึกษา

ประโยชน์ของการวิจัย

ผลการวิจัยครั้งนี้ทำให้ได้ข้อมูลสารสนเทศที่สามารถนำมาใช้ในการวางแผนและกำหนดแนวทางในการพัฒนาภาวะผู้นำของผู้บริหาร โรงเรียน พร้อมทั้งใช้เป็นข้อมูลกำหนดนโยบายและแนวทางในการพัฒนาการจัดการศึกษาและประสิทธิผลของโรงเรียนให้สูงขึ้น

ขอบเขตของการวิจัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย

1. ประชากรที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ครู จาก 39 โรงเรียน จำนวน 1,472 คน
2. กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ครูผู้ปฏิบัติหน้าที่หัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ 8 กลุ่ม จาก 39 โรงเรียน ๆ ละ 8 คน จำนวน 312 คน

ตัวแปรที่ศึกษา

การวิจัยครั้งนี้เป็นการศึกษาความสัมพันธ์ของตัวแปร 2 ตัวแปร ประกอบด้วย

1. ตัวแปรพยากรณ์ ได้แก่ ภาวะผู้นำของผู้บริหาร โรงเรียน มี 6 ด้าน ประกอบด้วย
 - 1.1 ภาวะผู้นำของผู้บริหาร โรงเรียนด้านนโยบาย

- 1.2 ภาวะผู้นำของผู้บริหารโรงเรียนด้านวิชาการ
- 1.3 ภาวะผู้นำของผู้บริหารโรงเรียนด้านการนิเทศการศึกษา
- 1.4 ภาวะผู้นำของผู้บริหารโรงเรียนด้านการจัดการองค์การ
- 1.5 ภาวะผู้นำของผู้บริหารโรงเรียนด้านการบริหารโรงเรียน
- 1.6 ภาวะผู้นำของผู้บริหารโรงเรียนด้านทีมงาน
2. ตัวแปรเกณฑ์ ได้แก่ ประสิทธิภาพของโรงเรียน มี 3 ด้าน ประกอบด้วย
 - 2.1 ประสิทธิภาพของโรงเรียนด้านนักเรียน
 - 2.2 ประสิทธิภาพของโรงเรียนด้านครู
 - 2.3 ประสิทธิภาพของโรงเรียนด้านการบริหารจัดการ

นิยามศัพท์เฉพาะ

ภาวะผู้นำของผู้บริหารโรงเรียน หมายถึง กระบวนการการใช้อิทธิพล การสร้างแรงบันดาลใจ การโน้มน้าวและจูงใจของผู้บริหารโรงเรียนต่อครูและบุคลากรทางการศึกษาในโรงเรียนให้สามารถทำงานร่วมกันด้วยความจริงใจ สมัครงใจ มุ่งมั่น ตั้งใจ อุทิศตนและใช้ความสามารถอย่างเต็มศักยภาพ เพื่อให้การจัดการศึกษาของโรงเรียนบรรลุผลสำเร็จตามเป้าหมายของโรงเรียนอย่างมีประสิทธิภาพ ด้วยความเชื่อมั่นและศรัทธาในตัวผู้บริหารโรงเรียนและใช้ปรับเปลี่ยนวัฒนธรรมโรงเรียนให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลงต่อความเจริญก้าวหน้าของวิทยาการและเทคโนโลยีทางการศึกษาและการเปลี่ยนแปลงของสังคมโลกตามความต้องการของผู้บริหารโรงเรียน ซึ่งสามารถวัดภาวะผู้นำของผู้บริหารโรงเรียนใน 6 ด้าน ประกอบด้วย

1. ภาวะผู้นำของผู้บริหารโรงเรียนด้านนโยบาย หมายถึง ผู้บริหารโรงเรียนต้องมีความสามารถในการจัดทำและเสนอนโยบายต่อคณะกรรมการสถานศึกษา กำหนดวิสัยทัศน์ปรัชญา พันธกิจ เป้าหมาย และจุดประสงค์ของโรงเรียน รวมทั้งมีความสามารถในการปรับเปลี่ยนและพัฒนา นโยบายและวิสัยทัศน์ของโรงเรียน
2. ภาวะผู้นำของผู้บริหารโรงเรียนด้านวิชาการ หมายถึง ผู้บริหารโรงเรียนต้องมีความสามารถในการบริหารหลักสูตรสถานศึกษาและหลักสูตรท้องถิ่น สามารถพัฒนารูปแบบและกระบวนการจัดการเรียนรู้ จัดบรรยากาศที่เอื้อต่อการเรียนรู้ในโรงเรียน มีความสามารถในการประเมินโครงการและประเมินผลการปฏิบัติงานของครู
3. ภาวะผู้นำของผู้บริหารโรงเรียนด้านการนิเทศการศึกษา หมายถึง ผู้บริหารโรงเรียนต้องมีความรู้ความสามารถในการนิเทศการพัฒนาหลักสูตร การพัฒนารูปแบบและกระบวนการจัดการเรียนรู้ การจัดบรรยากาศที่เอื้อต่อการเรียนรู้ในชั้นเรียน การประเมินโครงการและ

การประเมินผลการเรียนรู้ของนักเรียนให้กับครู ทั้งการนิเทศเป็นรายบุคคลและการนิเทศเป็นกลุ่ม เพื่อให้ครูสามารถจัดการเรียนรู้ได้ตามวัตถุประสงค์และเป้าหมายในการจัดการศึกษาของโรงเรียน สามารถพัฒนาทีมงานการนิเทศการศึกษา และสามารถจัดการนิเทศแบบคลินิก

4. ภาวะผู้นำของผู้บริหารโรงเรียนด้านการจัดการองค์การ หมายถึง ผู้บริหารต้องมีความสามารถในการจัดระบบราชการให้มีความคล่องตัว จัดโครงสร้างการบริหารแนวราบมากกว่าแนวดิ่ง มีความสามารถในการบริหารความขัดแย้ง การบริหารความเสี่ยง มีเอกภาพในการบริหารจัดการ มีโครงสร้างการบริหารจัดการอย่างเป็นระบบ ใช้หลักประสิทธิผลในการกำหนดเป้าหมายและแบบแผนการปฏิบัติงาน ใช้ภาวะผู้นำระดับสูงในการกำหนดเป้าหมายและวัตถุประสงค์ของโรงเรียนแบบมีส่วนร่วม กระจายอำนาจในการตัดสินใจตามหน้าที่และความรับผิดชอบงานของครูและบุคลากรของโรงเรียน และจัดทำโครงสร้างการบริหารงานของโรงเรียน

5. ภาวะผู้นำของผู้บริหารโรงเรียนด้านการบริหารโรงเรียน หมายถึง ผู้บริหารต้องมีความสามารถในการจัดหาสิ่งอำนวยความสะดวกในการปฏิบัติงานของครูตามความต้องการจำเป็นของครู พร้อมทั้งให้อิสระแก่ครูในการจัดการเรียนรู้ที่มีความยืดหยุ่นทั้งเนื้อหาสาระและเวลาที่ใช้ในการจัดการเรียนรู้ เพิ่มเวลาในการพัฒนาศักยภาพของครูในการสอนและศักยภาพในการเรียนของนักเรียน มีการจัดตารางงานประจำ ใช้เทคนิคในการให้บริการอย่างสม่ำเสมอและรวดเร็ว จัดระบบสารสนเทศ สร้างความพึงพอใจในการทำงานของครู และทำให้ชุมชนและสังคมยอมรับ

6. ภาวะผู้นำของผู้บริหารโรงเรียนด้านทีมงาน หมายถึง ผู้บริหารต้องเป็นหัวหน้าทีมงานสร้างความไว้วางใจซึ่งกันและกัน ระหว่างครูด้วยกัน และระหว่างครูกับผู้บริหารมีการทำงานร่วมกันอย่างเป็นธรรมชาติ เพื่อเพิ่มประสิทธิผลของโรงเรียน และมีความยุติธรรมในการพิจารณาผลการปฏิบัติงานของครูและบุคลากรของโรงเรียน

ประสิทธิผลของโรงเรียน หมายถึง ดัชนีชี้วัดความสำเร็จในการจัดการศึกษาของโรงเรียน ที่เป็นผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน สมรรถนะและคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของนักเรียน ความผูกพันต่อโรงเรียน ความพึงพอใจและแรงจูงใจในการทำงานของครู ทักษะการบริหารและภาวะผู้นำของผู้บริหารโรงเรียน การมีส่วนร่วมของผู้ปกครองและชุมชน ซึ่งสามารถวัดประสิทธิผลของโรงเรียนใน 3 ด้าน ประกอบด้วย

1. ประสิทธิผลของโรงเรียนด้านนักเรียน ประกอบด้วย

1.1 ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน หมายถึง โรงเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน และผลการทดสอบระดับชาติเฉลี่ยอยู่ในระดับดี

1.2 ความพึงพอใจในการเรียนของนักเรียน หมายถึง นักเรียนเรียนอย่างมีความสุข สนุก และนำความรู้ไปใช้ให้เกิดประโยชน์ได้

1.3 การคงอยู่ของนักเรียน หมายถึง จำนวนนักเรียนที่คงอยู่ไม่ลาออกหรือย้าย

1.4 การร่วมกิจกรรมนอกเวลา หมายถึง จำนวนครู นักเรียนและบุคลากรอื่นที่เข้าร่วม กิจกรรมพิเศษของโรงเรียนในวันหยุดราชการหรือนอกเวลาราชการ

1.5 การมีส่วนร่วมในการจัดการเรียนรู้ หมายถึง นักเรียนมีส่วนร่วมในการจัดการเรียนรู้ และเป็นผู้ปฏิบัติกิจกรรมการเรียนรู้

1.6 แรงจูงใจในการเรียน หมายถึง นักเรียนมีเป้าหมายในการพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนให้สูงขึ้น พร้อมทั้งมีความภาคภูมิใจที่ได้สำเร็จ

1.7 ความผูกพันกับโรงเรียน หมายถึง นักเรียนมีความรู้สึกที่ดีต่อโรงเรียน ประพฤติตน ตามกฎและระเบียบของโรงเรียน

1.8 ความสามัคคี หมายถึง นักเรียนทำงานร่วมกันอย่างมีความสุขและบรรลุเป้าหมาย สื่อสารกันอย่างเปิดเผยและจริงใจ และมีความสัมพันธ์ที่ดีต่อกัน

1.9 ความสามารถในการปรับตัว หมายถึง ความสามารถของนักเรียนในการปรับเปลี่ยน กระบวนการเรียนรู้ที่สอดคล้องกับความก้าวหน้าของวิทยาการและเทคโนโลยี

2. ประสิทธิภาพของโรงเรียนด้านครู ประกอบด้วย

2.1 การพัฒนาศักยภาพครู หมายถึง โรงเรียนมีหน่วยงานหรือองค์การให้การสนับสนุน และช่วยเหลือในการพัฒนาความสามารถพิเศษของครูและบุคลากรทางการศึกษา

2.2 ความพึงพอใจในการสอนของครู หมายถึง ครูทำการสอนอย่างมีความสุข สอนเต็มเวลา เต็มตามศักยภาพ และปฏิบัติหน้าที่อื่นที่ได้รับมอบหมายด้วยความเต็มใจและบรรลุ เป้าหมาย

2.3 แรงจูงใจในการสอน หมายถึง ครูมีเป้าหมายในการพัฒนาการจัดการเรียนรู้ ให้มีประสิทธิภาพและประสิทธิผลสูงขึ้น พร้อมทั้งมีความภาคภูมิใจที่บรรลุเป้าหมายในการจัด การเรียนรู้

2.4 ความผูกพันกับโรงเรียน หมายถึง ครูมีความรู้สึกที่ดีต่อโรงเรียน ประพฤติตน ตามแบบแผนของโรงเรียนให้บรรลุเป้าหมาย พร้อมทั้งมีความภาคภูมิใจที่ได้เป็นส่วนหนึ่ง ของโรงเรียน

2.5 ความสามัคคี หมายถึง ครูทำงานร่วมกันอย่างมีความสุขและบรรลุเป้าหมาย ของโรงเรียน สื่อสารกันอย่างเปิดเผยและจริงใจ และมีความสัมพันธ์ที่ดีต่อกัน

2.6 ความสามารถในการปรับตัว หมายถึง ความสามารถของครูในการเปลี่ยนแปลง กระบวนทัศน์ในการจัดการเรียนรู้และการปฏิบัติงานที่สามารถรองรับเปลี่ยนแปลงได้

2.7 การวางแผนและการกำหนดเป้าหมายของครู หมายถึง ครูมีการวางแผน และ กำหนดเป้าหมายของการปฏิบัติงานอย่างเป็นระบบ

2.8 ความสามารถในการจัดการเรียนรู้ หมายถึง ความสามารถของครูในการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง

2.9 ความสามารถในการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ หมายถึง ความสามารถของครู ในการวัดผลและประเมินผลการเรียนรู้ตามสภาพจริง

2.10 การคงอยู่ของครู หมายถึง จำนวนครูที่คงอยู่ไม่ลาออกหรือย้ายไปที่อื่น

3. ประสิทธิภาพของโรงเรียนด้านการบริหารจัดการ ประกอบด้วย

3.1 ประสิทธิภาพของโรงเรียน หมายถึง ความคุ้มค่าในการบริหารจัดการศึกษา ของโรงเรียน โดยวัดจากอัตราส่วนระหว่างผลงานที่เกิดขึ้นกับการใช้งบประมาณ นั่นคือผลสัมฤทธิ์ ที่ได้บรรลุตามเป้าหมายของการจัดการศึกษาของโรงเรียนคุ้มค่างบประมาณและเวลาที่ใช้

3.2 ความก้าวหน้าของโรงเรียน หมายถึง โรงเรียนมีการปรับปรุงคุณภาพของการบริหารจัดการ ความรับผิดชอบของบุคลากร มีการสร้างและพัฒนานวัตกรรมทางการศึกษาและระบบ บริหารจัดการ ส่งเสริมความสามารถพิเศษของบุคลากรให้มีผลงานทางวิชาการ และยกระดับ คุณภาพของโรงเรียนให้สูงขึ้นอย่างต่อเนื่อง

3.3 การกระจายอำนาจ หมายถึง ระดับของการให้บุคลากรในโรงเรียนมีส่วนร่วม ในการตัดสินใจและมีอำนาจในการตัดสินใจตามตำแหน่งหน้าที่

3.4 การมีส่วนร่วม หมายถึง ระดับของการมีส่วนร่วมในการบริหารการจัดการศึกษา ของโรงเรียนครู นักเรียน ผู้ปกครองและชุมชน

3.5 ความมั่นคงของโรงเรียน หมายถึง ความสามารถของโรงเรียนในการรักษา โครงสร้างการบริหารงาน องค์ประกอบต่าง ๆ กรอบงานในหน้าที่ของบุคลากร และแหล่ง ให้การสนับสนุนอย่างต่อเนื่องเป็นระยะเวลานาน

3.6 ทักษะการบริหารและภาวะผู้นำ หมายถึง ระดับความสามารถของผู้บริหารและ หัวหน้างานในการบริหารจัดการให้บุคลากรในโรงเรียน ปฏิบัติงานได้ตามวัตถุประสงค์และบรรลุ เป้าหมายของโรงเรียน

3.7 การจัดระบบสารสนเทศและการประชาสัมพันธ์ หมายถึง ความสมบูรณ์แบบ และมีประสิทธิภาพของสารสนเทศของโรงเรียน โดยมีข้อมูลทั้งหมดที่ครอบคลุมกับครู นักเรียน ผู้ปกครองและชุมชน และมีช่องทางสื่อสารในการประชาสัมพันธ์โรงเรียน

3.8 ความพร้อมของโรงเรียน หมายถึง ความน่าจะเป็นที่โรงเรียนจะประสบความสำเร็จ โดยมีการสร้างเอกลักษณ์และอัตลักษณ์ที่เป็นลักษณะเด่นเฉพาะของโรงเรียน และดำเนินบรรลุ เป้าหมายตามเอกลักษณ์และอัตลักษณ์

3.9 ความสัมพันธ์กับชุมชน หมายถึง โรงเรียนมีปฏิสัมพันธ์ที่ดีและได้รับความร่วมมือ จากชุมชนและองค์กรต่าง ๆ ให้การช่วยเหลือและสนับสนุนสิ่งต่าง ๆ ที่โรงเรียนต้องการ อย่างครบถ้วน

3.10 การประเมินจากหน่วยงานภายนอก หมายถึง ผลการประเมินภายนอก ของสถานศึกษา

3.11 ความผูกพันกับโรงเรียน หมายถึง ผู้บริหารมีความรู้สึกที่ดีต่อโรงเรียนประพุดิติน ตามแบบแผนของโรงเรียนให้บรรลุเป้าหมาย พร้อมทั้งมีความภาคภูมิใจที่ได้เป็นส่วนหนึ่ง ของโรงเรียน

3.12 ความยืดหยุ่นในการปรับตัว หมายถึง ความสามารถของโรงเรียนในการ เปลี่ยนแปลง กระบวนทัศน์ในการปฏิบัติงานที่ตอบสนองต่อสภาพแวดล้อมของสังคม ที่เปลี่ยนแปลงไป

3.13 การวางแผนและการกำหนดเป้าหมายของโรงเรียน หมายถึง ครูและบุคลากร ทุกคนมีส่วนร่วมในการวางแผนและกำหนดเป้าหมายของโรงเรียน โดยมีการวางแผนอย่างเป็น ระบบ

3.14 ความเป็นเอกพันธ์ของเป้าหมายของโรงเรียน หมายถึง ครู นักเรียน ผู้ปกครอง และชุมชนเห็นพ้องต้องกันในการตั้งเป้าหมายของโรงเรียน และมุ่งมั่น ร่วมแรงร่วมใจกัน ปฏิบัติงานให้บรรลุเป้าหมาย

3.15 ความสอดคล้องภายในของเป้าหมายของโรงเรียน หมายถึง ครู นักเรียน และ ผู้ปกครองให้การยอมรับเชื่อถือในเป้าหมายของโรงเรียนว่าสอดคล้องกับความต้องการของทุกคน และมีความเป็นไปได้ที่จะปฏิบัติให้บรรลุเป้าหมายได้

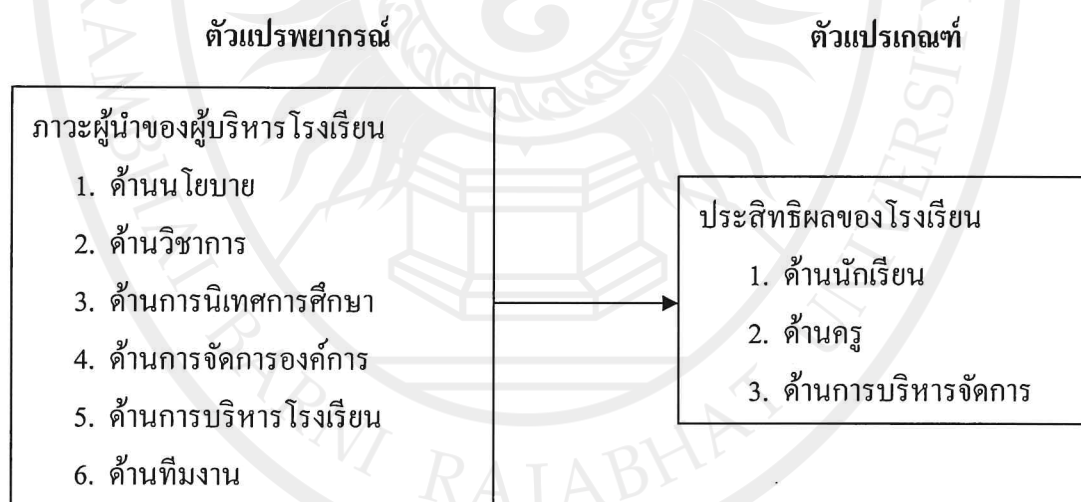
ผู้บริหารโรงเรียน หมายถึง ผู้อำนวยการ โรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา มัชฌมศึกษา เขต 17 ปีการศึกษา 2560

ครู หมายถึง ครูที่ทำหน้าที่ปฏิบัติการสอนในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา มัชฌมศึกษา เขต 17 ปีการศึกษา 2560

โรงเรียน หมายถึง โรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัชฌมศึกษา เขต 17 ปีการศึกษา 2560

กรอบแนวคิดในการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยนำแนวคิดเกี่ยวกับภาวะผู้นำของผู้บริหาร โรงเรียนของแฮคแมน (Hackman. 1969 : 158) กอร์ตันและเม็คอินทายร์ (Gorton and McIntyre. 1978) เซอร์จิโอแวนนิ (Sergiovanni. 1978 : 15 - 17) ฮอร์ด ฮอลล์ และสตีเยลเบอูร์ (Hord, Hall and Stieglbauer. 1983) พฤติกรรมของผู้นำที่มีประสิทธิผลของวูม (Vroom. 1976 : 15 - 32) พร้อมทั้งทฤษฎีภาวะผู้นำ การเปลี่ยนแปลงของเบิร์น (Burns. 1978 : 25 - 26) และเบส (Bass. 1985 : 24 - 25) รวมทั้งกรอบแนวคิดตามทฤษฎีภาวะผู้นำเชิงพฤติกรรม และเชิงคุณลักษณะมาใช้เป็นกรอบแนวคิด ในการวัดภาวะผู้นำของผู้บริหาร โรงเรียนใน 6 ด้าน และแนวคิดเกี่ยวกับการวัดประสิทธิผล ของโรงเรียนของเอตซIONI (Etzioni. 1964 : 150) และคามรอน (Cameron. 1982 ; Citing Hoy and Miskel. 1991 : 378) ฮอยและมิสเกล (Hoy and Miskel. 1991 : 381) สเตียร์ (Steers. 1997 : 54 - 57) มาใช้ในการกำหนดประเด็นในการวัดประสิทธิผลของโรงเรียนและใช้วิธีการวัดประสิทธิผล ของโรงเรียนของ มอทท์ (Mott. 1972 : 82) แคมเบลล์ (Cambell. 1977 : 36 - 41) ฮอย และมิสเกล (Hoy and Miskel. 1991 : 121) มาใช้เป็นกรอบการวัดประสิทธิผลของโรงเรียนใน 3 ด้าน ดังภาพประกอบ 1

ภาพประกอบ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

สมมุติฐานในการวิจัย

1. ภาวะผู้นำของผู้บริหาร โรงเรียนมีความสัมพันธ์ทางบวกกับประสิทธิผลของโรงเรียนมัธยมศึกษา
2. ภาวะผู้นำของผู้บริหาร โรงเรียนส่งผลต่อประสิทธิผลของโรงเรียนมัธยมศึกษา